

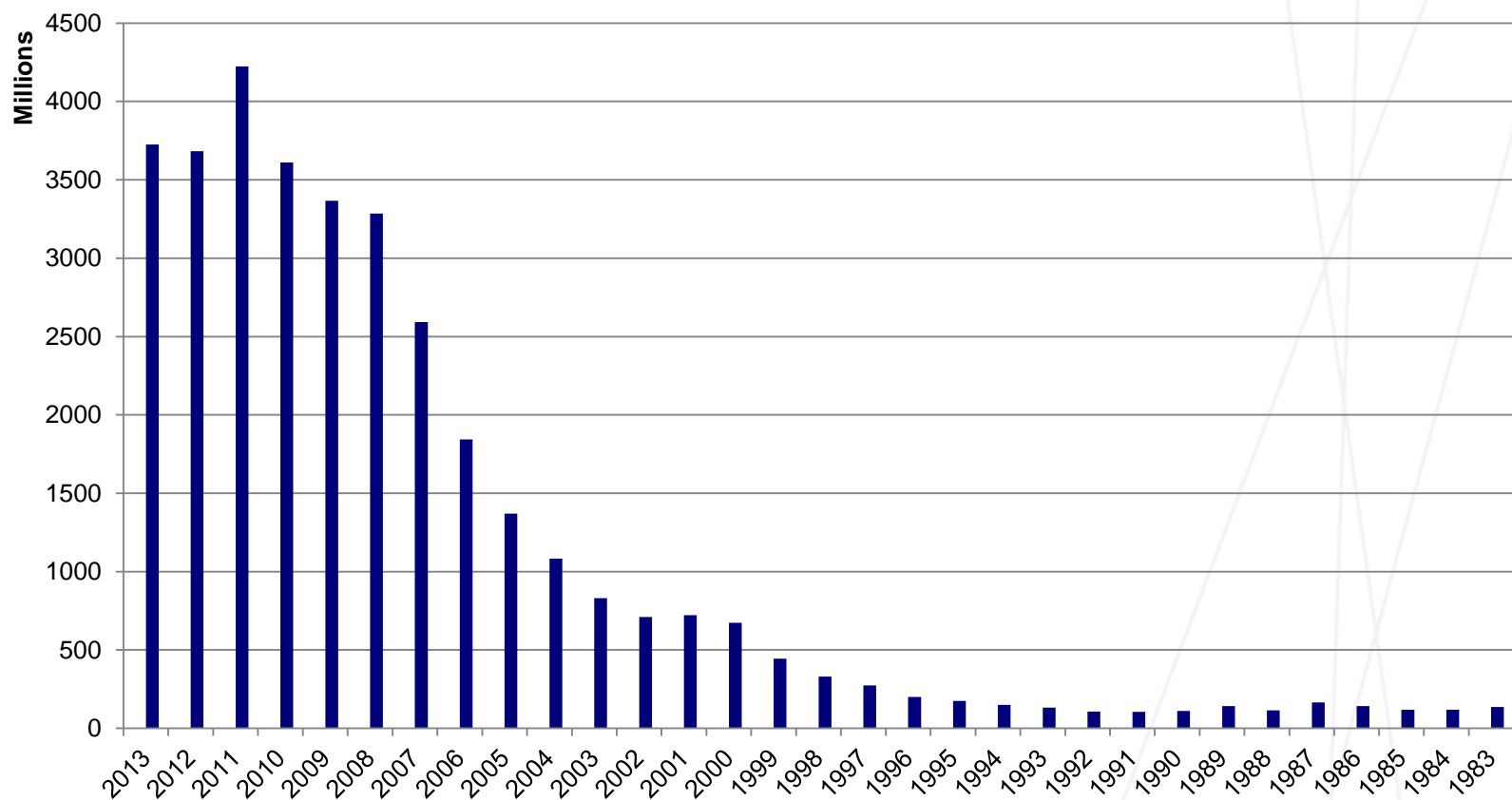
Opsioonide ABC

Nelli Janson
2018

Opsioonid

- Opsioonide kauplemine reguleeritud turul nagu me seda täna tunneme algas 1973 aastal.
- Alates sellest ajast on opsioonide kauplemise aktiivsus kiiresti kasvanud.
- Plahvatuslik kasv toimus pärast 2000 aastat kui tekkis suurenenud vajadus opsioonide järele ning jaeinvestoritele muutus kauplemine lihtsamaks, kiiremaks ning odavamaks.
- Opsioon on finantsinstrument (tuletisinstrument), mis annab märkimisväärse finantsvõimenduse võrreldes aktsiatega, osta või müüa kindlaksmääratud tingimustel alusvara.
- Opsioone on saadaval väga erinevatele alusvaradele nagu näiteks aktsiad, indeksid, futuurid, intressimäär, tooraine jne.

Aktsiaoptsoonide käive aastast

Optioonid

- Optsoon on leping kahe poole vahel:
- Optiooni ostjal on **õigus**, kuid mitte kohustus osta või müüa kindlaksmääratud kuupäeval, kindlaksmääratud hinnaga alusvara
 - Ostuoptsoon (call) annab õiguse osta
 - Müügioptsoon (put) annab õiguse müüa
- Optiooni müüjal on **kohustus** osta või müüa alusvara
 - Lühike ostuoptsoon (short call)
 - Lühike müügioptsoon (short put)

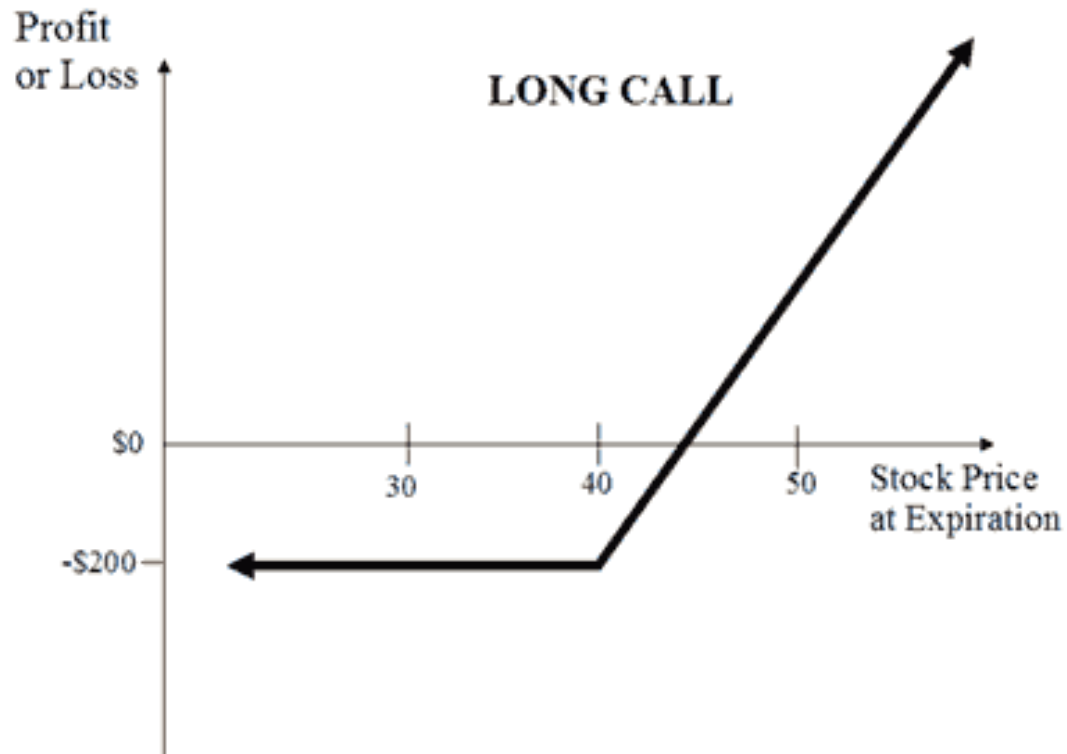
Opsioonide kasutusala

- Riskide maandamine
 - Pikkade positsioonide kindlustamine languse vastu ostes müügioptsioone
 - Müügioptsioonide ostmine pikkade positsioonide kaitseks
 - Ostuoptsioonide ostmine lühikeste positsioonide kaitseks
- Täiendava rahavoo tekitamine
 - Pikkadele positsioonidele ostuoptsioonide väljakirjutamine
- Spekulatsioonimine
 - Opsioonidega kauplemine

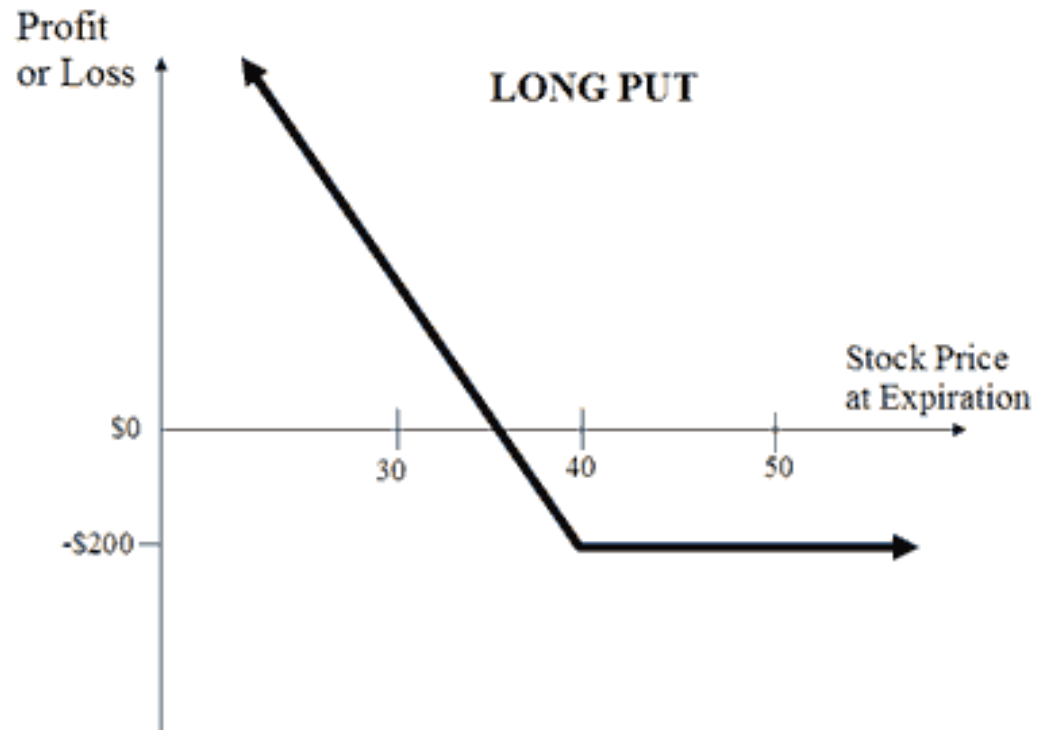
Opsioonide karakteristikud ja terminid

- **Ostuoptsioon (+C)** - õigus osta kindlaksmääratud ajal ja hinnaga alusvara
- **Müügioptsioon (+P)** - õigus müüa kindlaksmääratud ajal ja hinnaga alusvara
- **Kordaja** – üks leping annab õiguse osta või müüa 100 aktsiat, esineb ka muid kordajaid (10)
- **Tüüp** – Ameerika tüüpi optsiooni on võimalik igal ajal kasutada või müüa. Euroopa tüüpi optsiooni on võimalik kasutada viimasel kauplemispäeval. Kaubeldavad pidevalt.
- **Tähtaeg** (last trading) – tavaliselt iga kuu 3. reede, kuid esineb erisusi. *NB! Opsioonid aeguvad päev hiljem!*
- **Täitmishind** (strike) – kindlaksmääratud alusvara ostu või müügihind

Call - ostuoptsiioon

Put - müügiotsioon

Opsioonide karakteristikud ja terminid

- rahas (*in the money -ITM*) – aktsia turuhind on kõrgem kui opsiooni strike (aegumisel omab väärtust)
- raha peal (*at the money - ATM*) – opsiooni *strike* on võrdne aktsia turuhinnaga (aegumisel väärtusetu)
- rahast väljas (*out of the money - OTM*) – aktsia turuhind on madalam kui opsiooni strike (aegumisel väärtusetu)
 - Näide: aktsia hind 50
 - 45 strike call – ITM
 - 55 strike call- OTM
 - 50 strike call või put - ATM

Optsoonisümbolite lugemine

- **Koosneb aktsia sümbolist ja 15 kohalisest numbrikombinatsioonist: aasta arv, kuu, aegumiskuupäev, call/put ja strike**
- **AAPL140222C00565000**
- **BAC150117C00017000**
- **XDE140317P00130000**
- **Minioptsioonid!**
 - Kordaja 10
 - Sümboli järel number 7
 - (AAPL7140517C00510000)

Optionsi noteeringud (ahelad)

Nokia Corporation (NOK) ★ Watchlist

8.34 -0.06 (-0.71%) NYSE - As of 4:03PM EDT

After Hours: **8.43** ↑+0.09 (+1.08%) 4:50AM EDT

Beat the market

Get the app

October 31, 2014 ▾

In The Money

List Straddle

Lookup Option

Calls

Strike [^] <small>Filter</small>	Contract Name	Last	Bid	Ask	Change	%Change	Volume	Open Interest	Implied Volatility
6.00	NOK141031C00006000	2.33	2.30	2.37	-0.16	-6.43%	2	12	171.88%
7.50	NOK141031C00007500	0.74	0.76	0.98	0.00	0.00%	1	14	70.31%
8.00	NOK141031C00008000	0.34	0.30	0.40	-0.11	-24.44%	375	2093	47.66%
8.50	NOK141031C00008500	0.07	0.06	0.08	-0.05	-41.67%	296	1961	37.11%
9.00	NOK141031C00009000	0.02	0.00	0.05	0.00	0.00%	40	733	51.56%
9.50	NOK141031C00009500	0.05	0.00	0.04	0.00	0.00%	250	250	71.88%

Puts

Strike [^] <small>Filter</small>	Contract Name	Last	Bid	Ask	Change	%Change	Volume	Open Interest	Implied Volatility
7.00	NOK141031P00007000	0.05	0.00	0.04	0.00	0.00%	2	3	93.75%
7.50	NOK141031P00007500	0.01	0.00	0.04	0.00	0.00%	70	263	64.06%
8.00	NOK141031P00008000	0.05	0.01	0.06	0.00	0.00%	79	2125	47.66%
8.50	NOK141031P00008500	0.23	0.22	0.26	-0.01	-4.17%	15	729	42.97%
9.00	NOK141031P00009000	0.63	0.61	0.76	-0.01	-1.56%	20	559	51.56%

LHV

Optsooniorderi sisestamine

Optsoonide ost/müük 1 → 2 → 3

scandal

ost

müük

Sisesta sümbol

AAPL141031C00106000

Hind

Turg

Limiit

0.75

Stopp

Lepingute arv

2

Kehtivus

päeva lõpuni

Eelvaade

LHV

Opsioonide pikkus ja noteerimine

- Reeglina on kaubeldavad esimesed 3 kuud
- Seejärel kvartali ning 6 kuulise intervalliga
- LEAPS – *long-term equity anticipation securities* – opsioonid, mille aegumine on kaugemal kui 1 aasta. LEAPS-e noteeritakse jaanuarikuise tähtajaga tavaliselt kuni 2 aasta pikkuseid. Enimkaubeldud opsioonide puhul võib esineda ka kuni 10 aastase tähtajaga opsioone.
- Täitmishinna samm (strike) muutub väiksemaks, mida lähemale saabub tähtaeg ning mida lähemal on opsioon rahale.

Nädalased optsioonid (weekly opts)

- Nädalase kehtivusega
- Enimkaubeldud aktsiad ja ETF-d
- Viimane kauplemispäev tavaliselt reede
- Kordaja 100 või 10
- Rohkem infot leiab: www.theocc.com

Opsioonitehingute arveldamine ja lepingu realiseerimine

- Opsioonitehingud arveldatakse väärtuspäevaga T+1
- Opsiooni kasutamisel arveldatakse tehing T+0
- Ameerika tüüpi opsioone on võimalik igal hetkel realiseerida (kasutada)
- Tähtaja saabumisel arveldatakse ITM (0,01 senti) opsioonid:
 - USA opsioonid füüsilise tasaarvelduse teel (physical settlement) opsioonireedele järgneval päeval
- Ennetähtaegse opsioonilepingu realiseerimise korral leitakse vastaspool juhusliku valiku teel (OCC)
- Indeksioptionida arveldatakse alati rahalise tasaarvelduse teel
- *Tähelepanu dividendidega!*

Opsioonilepingu tingimuste muutmine

- Erakorraline dividendimakse
- Aktsia splitt või fondiemissioon
- Spinoff
- Võidakse muuta täitmishinda (strike), kordajat, saadavat alusvara või kõiki eelpool mainitud komponente.
- Otsustatakse tavaliselt 2 nädalat enne sündmust.

Opsiooni tagatisnõuded

- Opsiooni ostmisel ei saa kasutada võimendust, kuna opsioon ei sobi tagatiseks. Seega tuleb maksta opsioonipreemia eest kohe täies ulatuses.
- Väljakirjutatud (katmata) opsiooni tagatist arvutatakse järgmiselt:
 - Üldiselt ligikaudu 20% *strike* väärtusest
 - Tagatisnõue muutub!

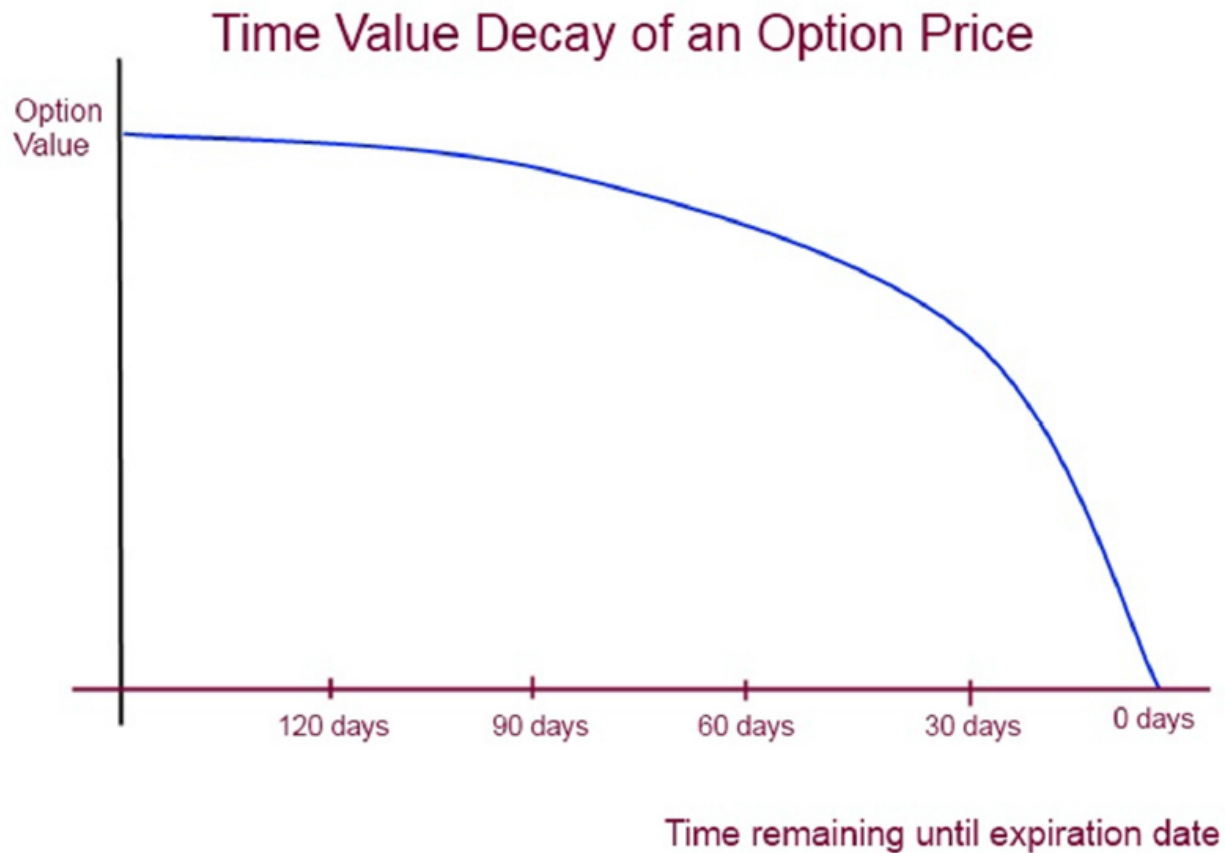
Optiooni hinna kujunemine

- Optiooni hinda mõjutavad erinevad komponendid:
 - Aktsia hind vs *strike*
 - Volatiilsus
 - Aeg tähtajani
 - Dividendid
 - Intressimäär
- Optioonide teoreetilist väärtust saab arvutada erinevate mudelite järgi.
- Mudelid ei arvesta nõudlusega
- Jaeinvestoril puudub vajadus teoreetilist optiooni hinda arvutada, seda teevad tema eest turutegijad. Investor peab teadma, millest hind koosneb ning kas makstav hind võiks olla õiglane või mitte.

LONG PUT

- Puti ostjal on õigus, kuid mitte kohustus, müüa
- alusvara kokku lepitud hinnaga ja teatud ajaperioodi
- jooksul panustamine aktsia langusele.
- • Olemuselt sarnane aktsia enda lühikeseks müügiga.
- • Piiratud risk: maksimaalne kaotus makstud
- optsoonipreemia.
- • Margin calli oht puudub.

LONG CALL

SHORT PUT

- Put optsiooni müümine pakub piiratud tulu ja
- märkimisväärsed kahjumipotentsiaali.
- • Puti müümisel saadakse optsioonipreemia
- • Eesmärk: aktsia hind jääks strike'ist kõrgemale.
- • Tuleb arvestada võimalusega, et vastaspool soovib
- optsiooni täita, seega müüja peab ostma optsiooni
- omanikult aktsiad.
- • ITM puti müümisel kasvab seesmine väärtus
- lineaarselt aktsia hinna tõusuga (samal ajal välimine
- väärtus langeks).

SHORT CALL

- ITM optsioonil on nii sisemine kui ka välimine
- väärtus müüja saab kasu ka aktsia hinna langusest;
- • Aktsia hinna langusega kahaneb ka välimine
- väärtust väljakirjutaja kasu suureneb;
- • OTMil pole sisemist väärtust, mis langeks lineaarselt
- koos aktsia hinnaga; seega kasu tuleneks ainult
- välimise väärtuse langusest.

Kreeklased

- **Delta** – koefitsient, mis näitab kui palju kallineb optsiooni hind kui aktsia hind muutub 1 ühiku võrra
- ATM optsiooni delta = 0.5
- Sügaval ITM optsioonid käituvad nagu aktsia, sest nende delta läheneb 1-le
- Kaugel rahast väljas oleva optsiooni delta läheneb 0-le
- 100 aktsia delta = 1
- **Gamma** – näitab, kui palju muutub delta, kui alusvara hind muutub ühe ühiku võrra.

Kreeklased

- **Theta** – koefitsient, mis näitab kui palju väheneb optsiooni välimine (extrinsic) ehk ajaväärtus 1 päeva möödudes
- ATM optsioonide Theta on kõrgeim
- **Vega** –mõõdab, kuidas volatiilsuse muutus (pakkumise ja nõudluse tasakaal) mõjutab optsiooni hinda

Opsioonistrateegiad

Peamiselt jagunevad opsioonistrateegiad vastavalt:

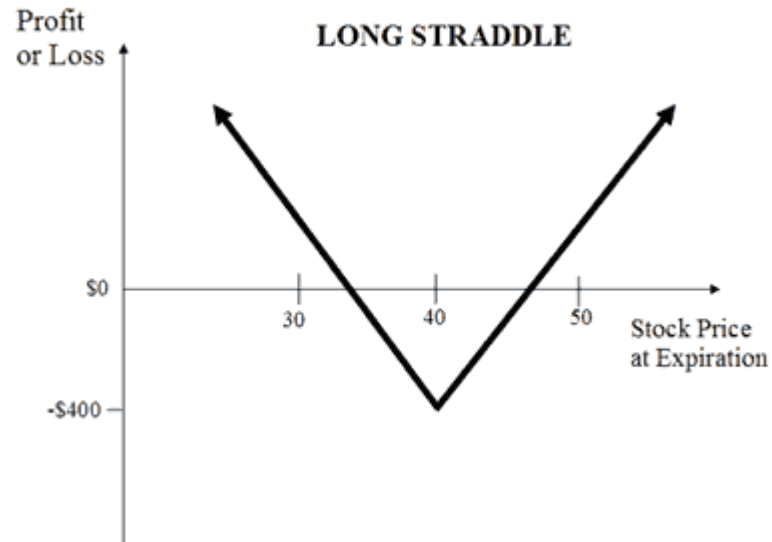
- Bullish strateegiad
- Bearish strateegiad
- Neutraalne strateegiad
- Volatiilsuse strateegiad
- Positsiooni kaitsvad strateegiad

Straddle

Tegemist on volatiilsuse tõusule ning aktsia hinna suurele

muutusele panustamisega

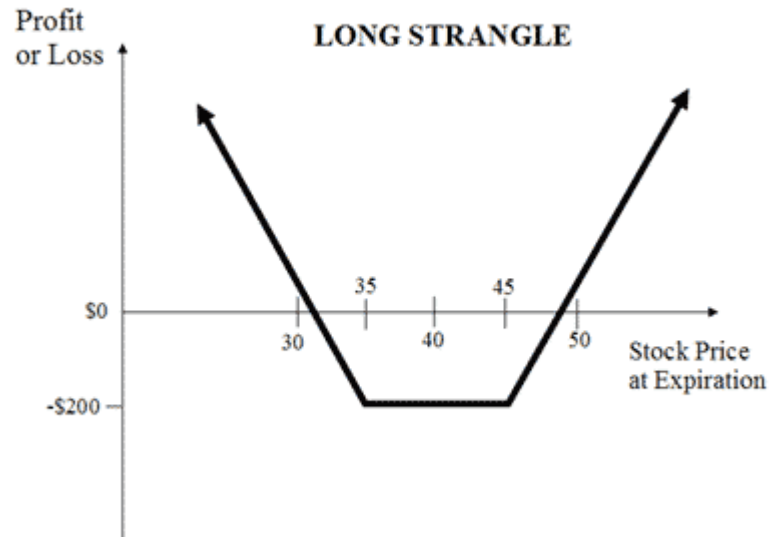
- Ostetakse sama täitmishinnaga ATM call ja put

Strangle

Sarnaneb straddeliga, kuid tehingusse minekuks kasutatakse vähem raha.

- Ostetakse OTM call ja put
- Aktsialt oodatakse veel suuremat volatiilsuse või hinna liikumist

Opsioonikauplemise plussid ja miinused

Plussid	Miinused
Võimendus	Võimendus
Lepingute paljusus	Lepingute paljusus
Määratud kestvus	Määratud kestvus
Nullsumma mäng	Nullsumma mäng

Opsioonid

- Opsioonidega kauplemine ei sobi kõigile
 - Teadmised turgudest ja turutunnetus
 - Aktsiatega kauplemise kogemus
 - Instrumendi eritingimuste tundmine
 - Teadmised tehnilisest analüüsist, “*news trading*”
 - Teadmised opsioonistrateegiatest ja kasutusvõimalustest
 - Distsipliin ja pühendumus
- Opsioonid annavad rohkem võimalusi kauplemiseks, kuid vähem võimalusi eksimiseks

Kokkuvõte

- Tunne kaubeldavat alusvara ning tea, mida sellega teha saab.
- Tunne strateegiat, mida soovid rakendada, tee plaan nii positsioonide soetamiseks kui ka likvideerimiseks.
- Sea sihid ja stopid ning hoia distsipliini.
- Osta optioone, milles on vähe välimist väärtust ja müü neid, milles seda palju.
- Osta optioone siis kui volatiilsus on madal ning müü kui see on kõrge.
- Tea, millised on positsiooni riskid ning kuidas neid katta.
- Väldi katmata lühikesi optioone oma portfellis, see võib kalliks maksma minna.

Kasulikud lingid

- LHV optsioonimaterjal: <https://fp.lhv.ee/academy/investmentguide/353>
- IVolatility - <http://www.ivolatility.com/> (erinevad kalkulaatorid)
- OIC, The Options Industry Council - <http://www.optionseducation.org/> (muu hulgas interaktiivne strateegia screener)
- The Options Clearing Corporation - <http://www.optionsclearing.com/> (ametlik informatsioon optsioonide arveldamise ja võimalike optsioonilepingute muutmise kohta)
- Characteristics and Risks of Standardized Options - <http://www.optionsclearing.com/publications/risks/riskstoc.pdf> (dokument, mida iga USA optsioonidega kaupleja peaks tundma)
- Optsioonide valupunkt – www.optionpain.com
- Kauplemisideid:
 - www.marketwatch.com/investing/options
 - www.theoptionsinsider.com
 - www.tastytrade.com
 - www.theoptionsguide.com

Maailmas on üle 90 futuuri- ja futuurioptsiooni börsi: CME Group, ICE Futures Europe, NYSE Euronext, London Metal Exchange...

Country	Market Center Details	Products	Country	Market Center Details	Products								
 United States	CBOE Futures Exchange (CFE)	Futures (Volatility Index, Equity Index)	 Belgium	Euronext Brussels (Belfox)	Futures (Equity Index)								
	CBOT (ECBOT)	Futures (Fixed Income, Equity Index, Agriculture)		 France	Euronext France (MATIF)	Futures (Agriculture)							
	CBOT (Floor-Based)	Futures (Fixed Income, Agriculture)			Euronext France (MONEP)	Futures (Equity Index)							
	CME (Electronic-Globex)	Futures (Currency, Agriculture, Fixed Income, Equity Index, Energy)			 Germany	EUREX (DTB)	Futures (Single Stock, Fixed Income, Equity Index)						
	CME (Floor-Based)	Futures (Currency, Agriculture, Fixed Income, Equity)				Borsa Italiana (IOM)	Futures (Single Stock, Equity Index)						
	ELX Futures (ELX)	Futures (Interest Rate)				 Italy	Euronext NL Derivatives (FTA)	Futures (Equity Index, Currency)					
	ICE Futures US (ICEUS)	Futures					 Netherlands	EDXND	Futures (Single Stock, Equity Index)				
	Nasdaq Futures Exchange (NFX)	Futures						 Norway	Spanish Futures & Options Exchange (MEFF)	Futures (Single Stock, Equity Index)			
	New York Board of Trade (NYBOT)	Futures (Equity Index, Agriculture)							 Spain	Stockholm Derivatives Exchange (OMS)	Futures (Equity Index)		
	New York Mercantile Exchange (NYMEX)	Futures (Soft Commodities, Metals, Energy)								 Sweden	EUREX (SOFFEX)	Futures (Single Stock, Equity Index)	
	NYSE Liffe (NYSELIFFE)	Futures (Metals, Equity Index)									 Switzerland	Intercontinental Exchange (ICE/IPE)	Futures (Energy)
	OneChicago (ONE)	Futures (Single Stock, Narrow Based Indices)										 United Kingdom	LIFFE Commodities
 Canada	Montreal Exchange (CDE)	Futures (Fixed Income, Equity Index)	LIFFE Options & Futures										Futures (Fixed Income, Equity Index)
	 Mexico	Mexican Derivatives Exchange (MEXDER)	Futures (Single Stock, Interest Rate, Equity Index, Currency)	LIFFE Single Stock Futures									Futures (Single Stock)

Aitäh! Küsimusi?

Nelli Janson

Vanemmaakler

Nelli.Janson@lhv.ee

Käesolevas seminaris esitatud materjale ei tohi käsitleda investeerimissoovituse või -nõustamisena ega kutsena väärtpaberite omandamiseks. Finantsteenuste ostmisel tutvuu alati teenuse tingimustega ning konsulteerige oma finantsnõustajaga.

Fondidesse investeerimisel tutvuu prospekti ja lihtsustatud prospektiga ning vaata lisainfot lhv.ee

Investeerimisfondi eelmiste perioodide tootlus ei tähenda lubadust ega viidet fondi järgmiste perioodide tootluste kohta.